

**SOLENOID – EVADAREA TRANSCENDENTALĂ DIN REALITATEA
TRIDIMENSIONALĂ ÎN HIPERLITERATURA
LUI MIRCEA CĂRTĂRESCU**

SOLENOID - THE TRANSCENDENTAL ESCAPE FROM THREE-DIMENSIONAL
REALITY INTO THE HYPERLITERATURE OF MIRCEA CĂRTĂRESCU

DOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.4](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.4)

Conf. univ. dr. IULIANA BARNA
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *Here are me highlights on the novel Solenoid: it is a semi-autobiographical story as well as a metaphysical text. It focuses on a Romanian language teacher who, failing to become a writer, lives in an uncanny house with a solenoid (an electromagnetic device) buried in its foundation. The novel is a complex exploration of existence, dreams, memory, the human body, and transcendence, combining elements of magical realism, philosophy, and experimental literature. Solenoid resembles „a blend of A Short History of Decay and Alice in Wonderland, where human characters are hybrids—human-plants (such as a girl whose orbit sprouts a stalk nourished by her blood, forming a strange symbiosis), human-animals (like his friend Goia, a snake-man), human-machines”¹, and others. While not a traditional science fiction novel, its hermetic, symbolic, and metaphorical writing includes scientific and technological speculations, such as those on the nature of space and time or the possibility of transcendence. Mircea Cărtărescu explores themes of modernity and alienation in Solenoid, blending futuristic visions with fantastical elements. The novel examines what it means to be human, trapped in a body and a limited reality. The Solenoid symbolizes the desire to escape from a mundane existence and ascend to a higher reality.*

Keywords: futurism; Romanian avant-garde; novel, experimental literature

În *Solenoid*, o poveste semi-autobiografică, o scriere cu profunde valențe metafizice, un joc textual postmodern, Cărtărescu transpune sub imperiul metaforei universul personal: „Povestea vieții mele, așa cum aș vrea s-o-ncep azi, e povestea vieții unui anonim. Tocmai de aceea se cere scrisă, pentru că dacă n-o scriu eu, singurul pentru care ea înseamnă ceva, n-o va scrie nimeni. O scriu nu ca s-o citesc, unicul ei cititor, cândva, la gura sobei, ca să petrec astfel câteva ore de uitare de sine, ci ca s-o citesc simultan cu scrierea ei și să-nțeleg. Voi fi unicul scriitor-cititor al acestei povești al cărei sens,

¹ Horia Pătrașcu, *Being Mircea Cărtărescu sau despre perpendiculara descoperirii celuilalt*, în „Observator Cultural”, Nr. 836, 2016, accesibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cartarescu-sau-despre-perpendiculara-descoperirii-celuilalt/>

o scriu a zecea oară, e neestetic și neliterar. N-am altă pretenție decât să fiu scriitorul-cititor-trăitor al vieții mele.²

Dincolo de jurnalul confesiv, eseul filozofic, realismul magic, Solenoid pare a fi *un mozaic în care se îmbină pietre prețioase și ciment, diamante și balast, aur și tinichea*³, în fapt, un puzzle construit cu obstinație literară, susținut de reflecții, visare și halucinații, de *fraze și formule inspirate, metafore și fulgurații poetice*.⁴ Romanul, pe alocuri inaccesibil, explorează teme esențiale pentru condiția umană: identitate, validare, deziluzie, dimensiuni în care noi coexistăm, fragilitatea fizică și evadare prin vis, transcendere prin cunoaștere: „Lumea mea dispare și, ca-n alambicurile întortocheate ale visului, se arată deodată o altă lume, un alt spațiu vizual și mental, în care mă dizolv cu o uimire solemnă.”⁵ Totuși, în melanjul de confesiune, memorie și literatură cu accente filosofice, sesizăm printre pasajele velate de fantasme existențiale, și inserții științifice sau istorice.

Solenoid evocă rezonanțe sovietice: *O carte nu rea, ci enervantă, Solenoid. [...] Titlul are conexiuni mai degrabă sovietice, cu Hiperboloidul inginerului Gagarin, foarte citit cândva. [...] Nicio deosebire față de Orbitor. Un profesor periferic, Mircea, locuiește în București, scrie lunatic, fie și doar jurnal.*⁶ Meditativ, acesta evadează în lumi imaginare, accede spre un univers metafizic, reușind astfel, să iasă din captivitatea cotidiană. Naratorul, un profesor de limba română, ratat ca scriitor, marcat de absurdul vieții obișnuite și de criza existențială, un alter-ego auctorial, trăiește într-o casă în formă de navă. Sub casă se află un enigmatic „solenoid” – un fel de bobină electromagnetică capabilă de levitație, care oferă deschideri către dimensiuni paralele. Naratorul îl activează, ceea ce produce efecte fizice și metaforice, alterând percepția realității. *Pot transfera, prin puterea solenoidului meu, întreaga ființă interioară a unei făpturi omenești în trupul unui sarcopt orb, născut și crescut acolo, în lumea oarbă a galeriilor lui, între mormane de ouă și dejecții. Va fi un acarian fără cusur, ales de mine încă din pântecul mamei sale, cum și pe tine te-am ales, fără s-o știi.*⁷

Textul constituie o explorare amplă a „eului profund” (a unui eu hipertrofiat romantic)⁸, a memoriei, a visului, a corporalității și a transcendenței, îmbinând realismul magic cu reflecția filosofică și cu

² Accesat la adresa: <https://dokumen.pub/solenoid-9735050595-9789735050597.html>.

³ Horia Pătrașcu, *art.cit.*, 2016, accesibil la adresa

<https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cartarescu-sau-despre-perpendiculara-descoperirii-celuilalt/>.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Mircea Cărtărescu, *Solenoid*, ediția a III-a, Editura Humanitas, București, 2017, p. 437.

⁶ Accesat la adresa: <https://propinatie.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/12/scio2.pdf>.

⁷ Accesat la adresa: <https://pdfcoffee.com/317902776-solenoid-mircea-cartarescu-epub-pdf-free.html>

⁸ Bianca Burța-Cernat, *Post-scriptum la Căderea* (I), în „Observator Cultural”, Nr. 810, 2016, Accesat la adresa: <https://www.observatorcultural.ro/articol/post-scriptum-la-caderea-i/>.

experimentele literare. Povestea relatează confesiunea unui anonim, destinată să fie scrisă pentru a nu se pierde.

Succesul literaturii lui Mircea Cărtărescu

Cărtărescu scrie o **carte de înțelepciune**, curativă cumva, deși obsesia ieșirii este reprezentată de toposuri cărtăresciene recurente, *redate în lumina lor crepusculară: locuri din Bucureștiul copilăriei „eroului”, blocul de pe Ștefan cel Mare, mahalaua Dudești-Cioplea, Moara Dîmbovița, străzi străbătute ca în transă, la granița dintre realitate și vis, halucinatorii universuri subterane, (re)vizitate într-o altă dimensiune a existenței*.⁹ Textul devine simultan jurnal, meditație existențială și tentativă de înțelegere a propriei vieți. „Proza lui Mircea Cărtărescu se bazează pe o redundanță multiplă. Se poate specula că notorietatea locală și globală a autorului derivă tocmai din această redundanță, care face recognoscibilă o marcă.”¹⁰ Tocmai această acumulare excesivă contribuie, paradoxal, la notorietatea autorului, atât pe plan național, cât și internațional. „Cred foarte tare în Solenoid, este romanul meu „de bravură”, în care am spus tot ce-am avut de spus după o viață de om. Cartea are un potențial nu doar de roman „de autor”, ce speră la un succes de stimă, ca alte cărți ale mele, ci un mare potențial de pătrundere reală pe piața internațională, potențial încă nerealizat deplin, dar care se va împlini. E o carte a condiției umane, un roman total, o carte cum nu prea se mai scriu azi. Și aici nu vorbesc de valoarea ei, ci de tipul de carte pe care-l reprezintă. Cred că oricine mai citește literatură îi poate înțelege sensul și mesajul. Nu cred că o carte românească a fost receptată mai bine în lume decât a fost Solenoid în acești doi ani”, afirma Mircea Cărtărescu, într-un interviu pentru **Adevărul**.¹¹

Prin literatura sa, Cărtărescu își scrie istoria personală, ieșind cu ingeniozitate din „casa interioară”, pentru a devoala, fără rest, intimitățile și obsesiile sale. Eul este absolutizat, iar scrisul devine un act de autoexpunere totală. În același timp, eroul este obsedat de ideea unei „ieșiri autentice” – spre deosebire de *ușile pictate* ale literaturii, el caută o deschidere reală spre o altă dimensiune. Aspirația lui: evadarea din bidimensionalitatea foii de hârtie și înălțarea spre tridimensionalitate. Ținta ar fi a patra dimensiune, locul din care viața ar putea fi înțeleasă cu adevărat: „...eroul cărtărescian aspiră să evadeze într-o a patra dimensiune, din a cărei perspectivă totul capătă o semnificație *reală*. Până atunci, tot ceea ce se întâmplă în viața sa poate să fie

⁹ Bianca Burța-Cernat, *art. cit.*, Accesat la adresa: <https://www.observatorcultural.ro/articol/post-scriptum-la-caderea-i/>.

¹⁰ Mihai Iovănel, *Istoria literaturii române contemporane: 1990-2020*, Editura Polirom, Iași, 2021, p. 374.

¹¹ Accesat la adresa: <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/mircea-cartarescu-scriitor-traim-un-dezastru-1991379.html>.

interpretat ca semn, ca cifru al planului unei imposibile evadări.”¹² Această tensiune între autoexpunere și căutarea unei ieșiri transcendente structurează întreaga narațiune. *Solenoid* este un text dens, uneori dificil, dar plin de metafore, viziuni și iluminări poetice. „Literatura e o mașină de produs mai întâi beatitudine, apoi dezamăgire. După ce-ai citit zece mii de cărți, nu te poți opri să nu te-ntrebi: unde-a fost viața mea în tot acest timp? Ai înghițit de-a valma viețile altora, mereu cu o dimensiune în minus față de lumea în care ești, oricât de uimitoare tururi de forță artistică ar fi ele. Ai văzut culorile altora și-ai simțit asprimea și dulcele și posibilul și exasperantul altor conștiințe, care-au eclipsat și-au împins în umbră propriile tale senzații.”¹³

Prin mixtura scriitoricească de confesiune, onirism și reflecție filosofică, Mircea Cărtărescu creează un text care depășește literatura în sens clasic, transformând-o într-o experiență revelatorie și într-o formă de hiperliteratură, însă fără a se pavona. „*Solenoid*, de asemenea, este un roman făcut din alte romane, o bucată de hiperliteratură împrumutată cu meticulozitate. Ambiguitatea cosmică a lui Kleist, teroarea birocratică a lui Kafka, descântecele lui García Márquez și labirinturile lui Bruno Schulz sunt toate recognoscibile în anecdotile, visele și jurnalele lui Cărtărescu. (...)”¹⁴

Solenoid este o meditație asupra condiției umane, asupra fragilității și a imposibilității de a atinge o realitate superioară. *Solenoid* se revendică drept „carte revelatorie”, care aspiră la statutul de text sacru. Totodată, *Solenoid* simbolizează dorința de evadare din existența banală și aspirarea către transcendență. În esență, *Solenoid* semnifică și un „nod de operă” prin felul în care, ca un atractor narativ, atrage toate mărcile, temele, obsesiile literare din toate celelalte cărți ordonându-le într-o schemă piramidală.¹⁵

În final, textul poate fi și un „post-scriptum” la trilogia *Orbitor*, un poem oniric extins pe tema imposibilității transgresării condiției umane, o obsesie pentru propriul eu, o scriere biografică în care realitatea este rescrisă într-o cheie mitico-fantastică, emoție pură, reflexia propriei ființe, spațiu de revelație, iar prin simbolismul dens, *Solenoid* poate să fie perceput drept o operă totală. *Mi s-a părut de-atâtea ori, în acele clipe pe care nu credeam să le trăiesc vreodată, c-am evadat în sfârșit, că zbor deodată-n toate dimensiunile într-o năprasnică eliberare de sine.*¹⁶

¹² Horia Pătrașcu, *art. cit.*, 2016, Accesat la adresa: <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cartarescu-sau-despre-perpendiculara-descoperirii-celuilalt/>.

¹³ Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, București, 2017, p. 51.

¹⁴ George-Andrei Cristescu, „Un clasic al horror-ului literar corporal”. *NY Times* laudă „*Solenoid*”, romanul lui Mircea Cărtărescu, 2022, Accesat la adresa: <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/un-clasic-al-horror-ului-literar-corporal-ny-2226728.html>.

¹⁵ Marius Chivu, „Dimensiunea *Solenoid*”, III, în *Dilema veche*, nr. 624, 4-10 februarie 2016, <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/dimensiunea-solenoid-iii>.

¹⁶ <https://dokumen.pub/solenoid-9735050595-9789735050597.html>.

Bibliografie

- BURȚA-CERNAT, Bianca, *Post-scriptum la Căderea* (I), în „Observator Cultural”, Nr. 810, 2016, accesat la adresa: <https://www.observatorcultural.ro/articol/post-scriptum-la-caderea-i/>
- CĂRTĂRESCU, Mircea, *Solenoid*, ediția a III-a, Editura Humanitas, București, 2017.
- CHIVU, Marius, *Dimensiunea Solenoid*, III, în „Dilema veche”, nr. 624, 4-10 februarie 2016, <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/dimensiunea-solenoid-iii>
- CRISTESCU, George-Andrei, „*Un clasic al horror-ului literar corporal*”. *NY Times* laudă „*Solenoid*”, romanul lui Mircea Cărtărescu, 2022, accesat la adresa: <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/un-clasic-al-horror-ului-literar-corporal-ny-2226728.html>
- IOVĂNEL, Mihai, *Istoria literaturii române contemporane: 1990-2020*, Editura Polirom, Iași, 2021. Accesat la adresa: <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/mircea-cartarescu-scriitor-traim-un-dezastru-1991379.html>.
- PĂTRAȘCU, Horia, *Being Mircea Cărtărescu sau despre perpendiculara descoperirii celuilalt*, în *Observator Cultural*, Nr. 836, 2016, accesibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cartarescu-sau-despre-perpendiculara-descoperirii-celuilalt/>.
- PROPINAȚIU, Camelian, *Solenoid. Cărtărescu iarăși orbitor*, Accesat la adresa: <https://propinatiu.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/12/scio2.pdf>.

Webografie

- <https://dokumen.pub/solenoid-9735050595-9789735050597.html>
- <https://pdfcoffee.com/317902776-solenoid-mircea-cartarescu-epub-pdf-free.html>